

HFD 2020 ref. 27

Ett program i en tv-sändning som enbart innehåller sportnyheter utgör ett program som huvudsakligen handlar om nyheter eller innehåller nyhetskommentarer enligt radio- och tv-lagen.

7 kap. 1 § och 17 kap. 5 § radio- och tv-lagen (2010:696)

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 12 maj 2020 följande dom (mål nr 3600-19).

Bakgrund

1. Program i tv-sändningar som huvudsakligen handlar om nyheter eller innehåller nyhetskommentarer får inte sponsras. Med sponsring avses bidrag som någon utomstående ger ett medieföretag för att finansiera bl.a. program i syfte att främja bidragsgivarens namn, varumärke, anseende, verksamhet, produkt eller intresse.

2. Granskningsnämnden för radio och tv övervakar genom granskning i efterhand om program som sänts i tv överensstämmer med regleringen och får ansöka hos Förvaltningsrätten i Stockholm om att ett företag som bryter mot t.ex. sponsringsförbudet ska åläggas att betala en särskild avgift.

3. Granskningsnämnden ansökte hos förvaltningsrätten om att TV4 AB skulle betala en särskild avgift om 50 000 kr för att ha brutit mot sponsringsförbudet. Som grund för ansökan angavs följande. Sändningarna av programmet Sporten var sponsrade vid två tillfällen under en viss angiven dag. Programmet är av nyhetskaraktär och får således huvudsakligen anses handla om nyheter. Det var därför inte tillåtet att sändningarna sponsrades.

4. Förvaltningsrätten biföll ansökan. Enligt förvaltningsrätten liknade programmets utformning och visuella drag i flera hänseenden de som normalt kan förknippas med en nyhetssändning. Innehållet med korta och informativa inslag om aktuella sportrelaterade händelser talade för att programmet omfattades av begreppet nyheter. Med beaktande särskilt av att programmet hade sänts i en rikstäckande kanal och haft stor spridning bland allmänheten samt att TV4 tidigare hade fällts för att ha brutit mot sponsringsförbudet ansågs den särskilda avgiften väl avvägd.

5. Kammarrätten i Stockholm avslog bolagets överklagande dit.

Yrkanden m.m.

6. TV4 AB yrkar att underinstansernas domar ska upphävas och att granskningsnämndens ansökan ska avslås samt anför följande. Det

kan inte ha varit lagstiftarens avsikt att korta program av uppdaterande karaktär inom vilka områden som helst ska anses vara nyheter av det slag som avses i lagstiftningen.

7. *Granskningsnämnden* för radio och tv anser att överklagandet ska avslås samt anför att de aktuella sändningarna är utformade som nyhetssändningar och att de därmed uppfyller kriterierna för program som inte får sponsras.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

8. Frågan i målet är om ett program i en tv-sändning som enbart innehåller sportnyheter utgör ett program som huvudsakligen handlar om nyheter eller innehåller nyhetskommentarer.

Rättslig reglering m.m.

9. Enligt 7 kap. 1 § radio- och tv-lagen (2010:696) får program i tv-sändningar, sökbar text-tv eller i beställ-tv som huvudsakligen handlar om nyheter eller innehåller nyhetskommentarer inte sponsras. Med sponsring avses, enligt 3 kap. 1 § 14 bidrag som någon som inte tillhandahåller eller producerar ljudradio, tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv ger för att finansiera dessa medietjänster eller program i syfte att främja bidragsgivarens namn, varumärke, anseende, verksamhet, produkt eller intresse.

10. Av 17 kap. 5 § första stycket 6 och 19 kap. 4 § första stycket framgår att Förvaltningsrätten i Stockholm, på ansökan av granskningsnämnden, får påföra den som inte följer bestämmelserna om sponsring i 7 kap. 1 § att betala en särskild avgift. Vid prövningen ska rätten, enligt 17 kap. 5 § andra stycket, särskilt beakta överträdelsens art, varaktighet och omfattning.

11. Radio- och tv-lagen genomför delar av direktiv 2010/13/EU om audiovisuella medietjänster (AV-direktivet). Direktivets karaktär av minimidirektiv innebär att medlemsstaterna får föreskriva strängare eller mer långtgående krav inom de områden som samordnas genom direktivet, under förutsättning att reglerna överensstämmer med unionsrätten.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

12. De i målet aktuella sändningarna bestod av korta program. Inslagen i programmen handlade om nyheter relaterade till sport och reportage om sporthändelser.

13. Uttrycket program som huvudsakligen handlar om nyheter eller innehåller nyhetskommentarer i 7 kap. 1 § radio- och tv-lagen

definieras inte i lagen. AV-direktivet innehåller inte någon definition av motsvarande begrepp som används där. Det kan inte av lagtextens lydelse utläsas att bestämmelsens tillämpningsområde är begränsat till nyhetsprogram av visst slag.

14. När ett program sponsras finns det en risk att någon annan än programföretaget får ett redaktionellt inflytande över programinnehållet. Tanken bakom förbudet mot sponsring av nyhetsprogram är att motverka sådant inflytande (jfr prop. 2009/10:115 s. 148 och skäl 93 i AV-direktivet). Ett program av nu aktuellt slag kan innehålla utdrag ur sändningar från evenemang av allmänintresse och reportage med anknytning till idrottsvärlden eller till olika sportevenemang liksom annan viktig samhällsinformation. Det intresse som sponsringsförbudet avser att skydda gör sig inte mindre gällande enbart av det skälet att programinslagen är relaterade till sport och idrott.

15. Att ett program som enbart innehåller sportnyheter utgör ett nyhetsprogram vinner stöd också av vad som uttalas i förarbetena till 5 kap. 48 a § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, som tillkom i samband med att radio- och tv-lagen antogs. Paragrafen, som genomför artikel 15 (tidigare artikel 3k) i AV-direktivet, innehåller bestämmelser om rätt för televisionsföretag inom EES att återge utdrag ur sändningar från evenemang av stort allmänintresse i allmänna nyhetsprogram. I förarbetena sägs att begreppet nyhetsprogram i direktivets mening också omfattar sådana program som enbart innehåller t.ex. sportnyheter (prop. 2009/10:115 s. 173 och 327).

16. Mot den nu angivna bakgrunden anser Högsta förvaltningsdomstolen att ett program som enbart innehåller sportnyheter utgör ett nyhetsprogram i den mening som avses i 7 kap. 1 § radio- och tv-lagen. TV4 har alltså brutit mot sponsringsförbudet och det finns därför skäl att påföra bolaget en särskild avgift. När det gäller avgiftens storlek gör Högsta förvaltningsdomstolen ingen annan bedömning än underinstanserna. Överklagandet ska därför avslås.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

I avgörandet deltog justitieråden *Knutsson, Johansson, Baran, Gäverth* och *Rosén Andersson*. Föredragande var justitiesekreteraren Maria Rydell.

Förvaltningsrätten i Stockholm (2018-12-17, ordförande Mellstrand):

Sponsring av nyhetsprogram

Av 7 kap. 1 § radio- och tv-lagen (2010:696), RTVL, framgår att program i tv-sändningar, sökbar text-tv eller i beställ-tv som huvudsakligen handlar om nyheter eller innehåller nyhetskommentarer inte får sponsras.

I förarbetena till radio- och TV-lagen har regeringen uttalat att nyhets-sändningar inriktade uteslutande på sportnyheter omfattas av begreppet allmänna nyhetsprogram (prop. 2009/10:115 s. 173).

Förvaltningsrätten gör bedömningen att ett program som innehåller sportnyheter eller i övrigt avser sport kan komma att omfattas av begreppet nyheter i fråga om förbud mot sponsring. Vad TV4 har anfört om äldre uttalandena i SOU 1990:7 samt ställningstaganden i andra EU-länder föranleder ingen annan bedömning.

Förvaltningsrätten ska därför göra en individuell bedömning om det nu aktuella programmet utgör sådana nyheter som inte får sponsras. Förvaltningsrätten anser att programmets utformning och visuella drag i flera hänseenden liknar de som normalt kan förknippas med en nyhetssändning. Vidare anser förvaltningsrätten att programmets innehåll med korta och informativa inslag avseende aktuella sportrelaterade händelser talar för att programmet ska omfattas av begreppet nyheter. Även med beaktande av vad TV4 har anfört om att sport som genre inte är samhällsinformation av den art som en vanlig nyhetssändning är, gör förvaltningsrätten bedömningen att programmet inte heller kan anses huvudsakligen utgöra ett underhållningsprogram. Mot bakgrund av detta gör förvaltningsrätten bedömningen att innehållet i programmet Sporten omfattas av begreppet nyheter och får anses huvudsakligen handla om nyheter. Sändningarna strider därför mot bestämmelsen om sponsring av nyhetsprogram.

Granskningsnämnden har i sitt beslut 13/02042 funnit att TV4 Sporten i kanalen TV4 SportXtra omfattas av begreppet nyhetsprogram i fråga om vad som omfattas av sändningstillstånd. Sändningar bestod av kortare program som handlade om sportrelaterade nyheter, där programledaren berättade om sporthändelser och det visades reportage om sport. I det ärendet har TV4 ansett att sändningarna av TV4 Sporten överensstämmer med villkoret i sändningstillståndet om att nyhetsprogram ska ingå i sändningarna. Granskningsnämnden har i beslut 15/02603 funnit, bl.a. mot bakgrund av det tidigare beslutet, att Sporten huvudsakligen får anses handla om nyheter och därför inte får sponsras.

Utformningen av den aktuella bestämmelsen i 7 kap. 1 § RTVL och anslutande praxis är enligt förvaltningsrätten tillräckligt klar och tydlig. TV4 har tidigare fällt för att ha brutit mot bestämmelsen. Programmet har sänts i en rikstäckande kanal och får anses ha haft stor spridning bland allmänheten. TV4 ska mot denna bakgrund åläggas att betala en särskild avgift med anledning av överträdelsen. Förvaltningsrätten anser, särskilt med beaktande av programmets spridning och att TV4 tidigare brutit mot den aktuella bestämmelsen, att en särskild avgift om 50 000 kr är väl avvägd.

Utformning av sponsringsmeddelande

[text här utelämnad]

Antal avbrott för annonser

[text här utelämnad]

– Förvaltningsrätten bifaller Granskningsnämnden för radio och tv:s ansökan och ålägger TV4 AB att betala en särskild avgift om 275 000 kr till staten.

Kammarrätten i Stockholm (2019-05-29, *Fridström, Reimers och Axelsson*):

TV4 har överklagat förvaltningsrättens dom i den del som avser påförande av särskild avgift om 50 000 kr för sponsring av i målet aktuella sändningar av programmet Sporten.

AV-direktivet har genomförts i svensk rätt till största delen genom införandet av den nuvarande radio- och tv-lagen. I samma lagstiftningsärende infördes i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk två bestämmelser som utgör inskränkningar i televisionsföretagens rätt till sina utsändningar, den s.k. signalrätten (25 a och 48 a §§). Bestämmelserna, som också genomför delar av AV-direktivet, föreskriver en rätt för televisionsföretag inom EES att, i sådana fall där ett annat televisionsföretag ensamt har rätt att sända ut ett evenemang av stort allmänintresse, återge utdrag ur en sändning från evenemanget i sina televisionsutsändningar av allmänna nyhetsprogram. I förarbetena till bestämmelserna uttalade regeringen att begreppet allmänna nyhetsprogram i direktivets mening omfattar även sådana program som innehåller enbart t.ex. sportnyheter (prop. 2009/10:115 s. 173 och 326-327).

Enligt kammarrättens mening finns det klart stöd både i AV-direktivets bestämmelser och i förarbetena till de svenska bestämmelserna i radio- och TV-lagen för att ett program som innehåller sportnyheter eller på annat sätt handlar om sport kan omfattas av begreppet nyheter i artikel 10.4 i AV-direktivet och i 7 kap. 1 § radio- och tv-lagen. Kammarrätten, som tagit del av de aktuella sändningarna av Sporten, instämmer i förvaltningsrättens bedömning att innehållet i programmet omfattas av begreppet nyheter och får huvudsakligen anses handla om nyheter. Sändningarna strider därför mot bestämmelsen om sponsring i 7 kap. 1 § radio- och tv-lagen. Kammarrätten instämmer även i förvaltningsrättens bedömning att en särskild avgift om 50 000 kr är väl avvägd. Överklagandet ska därför avslås. – Kammarrätten avslår överklagandet.